

Abstract.

Mlntsova O. Concept preservation of capital through the prism payable.

The article analyzes the concept of capital and its preservation in approved emergency. The purpose of the article was to determine the impact of payables to financial stability of the company in a competitive market environment and to develop practical recommendations for approaching the real state income concepts including preservation of capital. Object of research – theoretical, methodological, organizational and practical problems of accounts payable due to the accrual basis and matching revenues and expenses. An accounting payable with regard to capital preservation concepts.

Key words: *Accounts payable, accrual basis and matching revenues and expenses, capital preservation concept.*

УДК 338 : 658

ОБҐРУНТУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІТИКИ ФІНАНСУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ

**НАГАЄВА Г.О., СТАРШИЙ ВИКАДАЧ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.В. ДОКУЧАЄВА**

Постановка проблеми у загальному вигляді. Джерела формування оборотних активів значною мірою визначають ефективність їх використання. Раціональне формування та використання оборотних активів впливає на їх оборотність, фінансові результати та фінансовий стан підприємства. Характер джерел формування та різний режим використання власних і позикових джерел є вирішальними факторами впливу на ефективність використання капіталу підприємства.

Основними завданнями управління оборотними активами є забезпечення фінансовими ресурсами поточної діяльності підприємства, своєчасне проведення всіх поточних розрахунків; підтримка високої ліквідності підприємства; підвищення ефективності використання оборотних активів [1].

Різноманіття завдань фінансового управління оборотними активами дозволяє застосувати до оцінки ефективності політики фінансування оборотних активів багатокритеріальний підхід і виділити критерії її ефективності: достатність; ризик; рентабельність; вартість залучення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Критерії ефективності лежать в основі побудови системи показників її визначення. При цьому система показників повинна бути не просто переліком показників, які всебічно характеризують політику фінансування оборотних активів та її основні елементи. «Взаємозв'язок показників, логічне розгортання одних показників з інших – є обов'язкова риса системи показників, що претендує на те, щоб бути саме системою, а не набором більш-менш цікавих, актуальних і необхідних показників» [2].

Розмір оборотних активів, насамперед, повинен відповідати потребам і можливостям підприємства по веденню поточної господарської діяльності, тобто відповідати критерію достатності. Сільське господарство як галузь економічної діяльності відрізняється від інших галузей високою сезонною потребою в оборотних активах та низькою швидкістю їх обертання. Потреба в оборотних активах визначається трьома головними їх статтями: виробничими запасами, неминучою дебіторською заборгованістю, необхідними платіжними коштами й, крім того, запасами малоцінних і швидкозношуваних предметів, палива та матеріалів, що використовуються у господарських процесах [3].

Формулювання цілей статті. Метою написання статті є обґрунтування критеріїв та системи показників для визначення ефективності політики фінансування оборотних активів сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінка достатності фінансових ресурсів, що інвестуються в оборотні активи, з позиції задоволення потреби в них може проводитися на основі коефіцієнта достатності фінансування оборотних активів у цілому, у тому числі власних оборотних активів.

Порівняння фактичної наявності оборотних активів з нормативом дає можливість визначити їх нестачу або надлишок. При цьому, як надлишок, так і нестача оборотних активів негативно впливають на хід господарської діяльності підприємства. Надлишок оборотних активів означає, що частина капіталу підприємства не діє та не приносить доходу. Нестача ж, гальмує хід господарського процесу, сповільнює швидкість господарського обороту засобів підприємства.

Ще одним показником, що відбиває даний критерій ефективності прийнятої політики фінансування оборотних активів, є показник поточної фінансової потреби підприємства. Розрахунок цього показника досить простий: це різниця між коштами,

імобілізованими в запасах, а також в дебіторській заборгованості, і сумою кредиторської заборгованості. Основним недоліком показника через те, що він є абсолютним, що унеможливає його використання для динамічних порівнянь. Тому доцільним є розрахунок двох показників – оборотності поточних фінансових потреб і рівня поточних фінансових потреб.

Безсумнівний зв'язок, який здійснює прискорення або вповільнення оборотності оборотних активів на кінцеві результати господарської діяльності підприємства – прибуток і рентабельність, визначив логіку віднесення показників оборотності до критерію рентабельності [4].

Найважливішими показниками, що характеризують оборотність оборотних активів, є коефіцієнт оборотності оборотних активів і тривалість їх обороту. Якщо кількість оборотів, здійснених обіговими активами, збільшується або залишається стабільною, то підприємство працює ритмічно і раціонально використовує фінансові ресурси. Зниження кількості оборотів свідчить про падіння темпів розвитку підприємства, несприятливий фінансовий стан. Період обороту оборотних активів дозволяє встановити, протягом якого часу обігові активи проходять всі стадії кругообігу на даному підприємстві. Чим вище оборотність у днях, тим опадливіше використовуються фінансові ресурси [5].

Теорія та практика фінансового менеджменту розробила три принципових підходи до фінансування різних груп оборотних активів підприємства: консервативний, помірний (компромісний) і агресивний. Зазначені принципи фінансування оборотних активів також відображають дилему між рівнем ризику зниження фінансової стійкості підприємства та рівнем рентабельності використання власного капіталу. Справедливим є висловлення І.О. Бланка про те, що «той або інший тип політики фінансування відображає коефіцієнт чистих оборотних активів – мінімальне його значення характеризує здійснення підприємством політики агресивного типу, у той час як досить високе його значення – політики консервативного типу» [6].

Коефіцієнт забезпеченості поточної діяльності власним оборотним капіталом показує, яка частина оборотних активів фінансується за рахунок власних коштів підприємства. Оскільки даний показник розглядається нами як показник ризику зниження фінансової стійкості, те його значення, що свідчить про наближення до банкрутства, не може бути прийнято як границя вступу в зону прийняттого ризику У цілому підвищення показника характеризує

збільшення фінансової незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Показник власного оборотного капіталу також можна розглядати як міру платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Можна також зустріти думку, відповідно до якої саме визначення оптимального для підприємства розміру власного оборотного капіталу є стрижнем політики фінансування оборотних активів [7].

Коефіцієнт поточної ліквідності показує в якій мірі наявні оборотні активи достатні для задоволення поточних зобов'язань. Логіка, що стоїть за розрахунком даного коефіцієнта, полягає в тому, що оборотні активи повинні бути повністю переведені в кошти протягом одного року, а поточні зобов'язання також необхідно оплатити за цей же час.

Для аналізу довгострокової оцінки фінансової стійкості може бути використаний коефіцієнт концентрації власного капіталу (коефіцієнт автономії). Він визначає частку коштів власників підприємства в загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства. Характеризує можливість підприємства виконати свої зовнішні зобов'язання за рахунок використання власних коштів, незалежність його функціонування від позикових коштів [8].

Оцінку структури майна підприємства, його розподілу на необоротні і оборотні активи дає коефіцієнт маневреності, який відображає частину власного капіталу, що перебуває в обороті, тобто в тій формі, яка дозволяє вільно маневрувати цими коштами. Коефіцієнт повинен бути досить високим, щоб забезпечити гнучкість у використанні власного капіталу підприємств.

Формування оборотних активів здійснюється за рахунок різних джерел фінансування, при цьому кожний з них має свою вартість залучення, тому підприємство ставить за мету мінімізацію витрат за рахунок управління структурою фінансування оборотних активів. Показником ефективності політики фінансування оборотних активів за цим критерієм є середньозважена вартість капіталу. Структура капіталу, що забезпечує мінімізацію його середньозваженої вартості, буде характеризувати її оптимальність за цим критерієм.

На рисунку наведено систему показників оцінки політики фінансування оборотних активів, згруповану за різними критеріями ефективності.

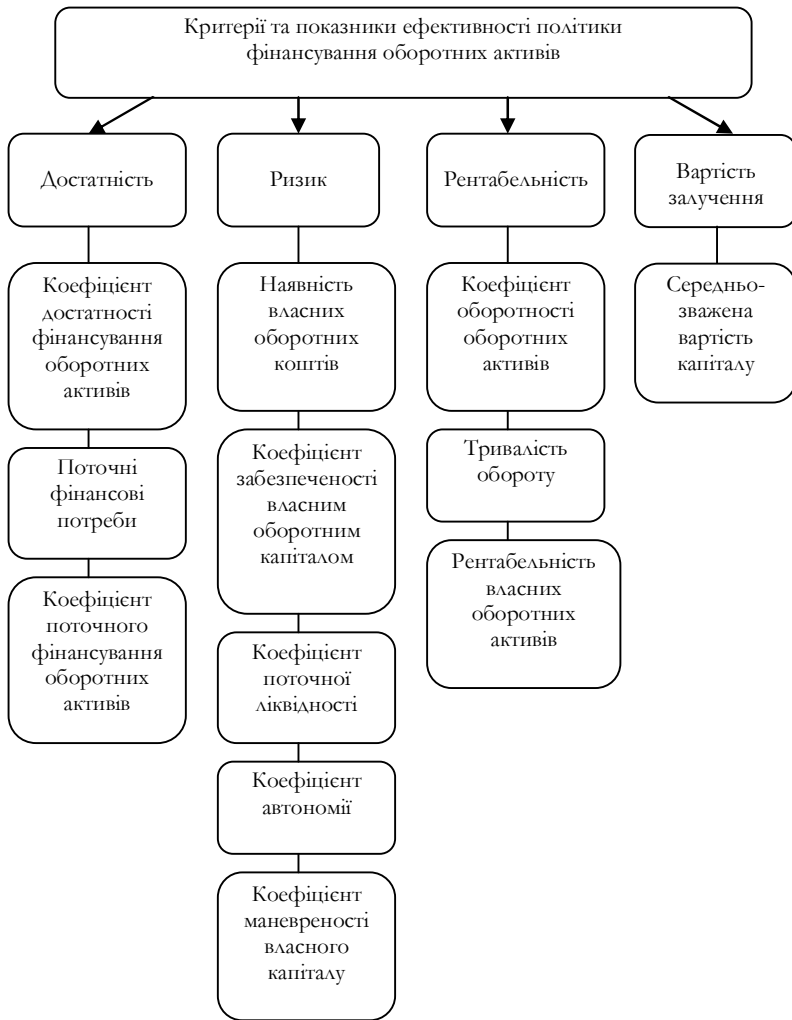

Рис. 1. Схема критеріїв і показників визначення ефективності політики фінансування оборотних активів

Висновки. Категорія економічної ефективності формування політики фінансування оборотних активів складна та багатогранна. Кількісно її вимір можливий за допомогою системи органічно взаємозалежних показників, що відображають її основні сторони та взаємно доповнюють один одного.

Вважаємо, що загальна методика аналізу оборотних активів і ефективності політики їх фінансування повинна передбачати використання показників, які тісно взаємопов'язані між собою, а саме: показників ліквідності, тобто спроможності підприємства своєчасно і в повному обсязі розраховуватися із своїми боргами за фінансовими зобов'язаннями за рахунок оборотних активів різного рівня ліквідності; показників оборотності, що дають оцінку ефективності використання оборотного капіталу та його елементів за фактором часу; показників рентабельності, тобто здатності підприємства генерувати прибуток у процесі використання оборотного капіталу; показників фінансової стійкості, які характеризують залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Запропонована методика може бути використана для комплексної оцінки системи фінансування оборотних активів, виявлення резервів підвищення її ефективності, а також для обґрунтування політики фінансування оборотних активів, що розробляється виходячи із загальних цілей розвитку підприємства.

Література.

1. **Римарчук А.М.** Фактори управління оборотними активами / **А.М. Римарчук** // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 7-8. – С. 11-18.
2. **Медиковський М.О.** Дослідження ефективності методів визначення вагомих коефіцієнтів важливості / **М.О. Медиковський, О.Б. Шуневич** // Науковий вісник Хмельницького нац. універ. – 2011. – № 5. – С. 176-181.
3. **Бечко В.П.** Формування та ефективність використання оборотних засобів сільськогосподарських підприємств / **В.П. Бечко**; [За ред. Академіка УААН **М.Я. Дем'яненка**]. – Умань : СПД Сочінський, 2008. – 136 с.
4. **Фінанси підприємств: [підручник] / [А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.]; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін.** – К. : КНЕУ, 2006. – 552 с.
5. **Фінансовий аналіз: [навчальний посібник] / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк.** – К. : КНЕУ, 2005. – 592 с.
6. **Бланк І.А.** Основи фінансового менеджмента: [Учебный курс] / **И.А. Бланк.** – [2-е изд.]. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.
7. **Колодажна К.А.** Управління оборотними активами і їхня роль в діяльності підприємств / **К.А. Колодажна** // Торгівля і ринок. – 2009. – Т. 2. – С. 76-82.
8. **Городня Т.А.** Діагностика управління обіговим капіталом підприємства / **Т.А. Городня** // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20. – С. 109-113.

References.

1. **Rymarchuk A.M.** (2010). Faktory upravlinnia oborotnymi aktyvamy [Factors managing current assets]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini – Formation of market relations in Ukraine*, No 7-8, pp. 11-18 [in Ukrainian].
2. **Medykovskiy M.O., and Shunevych O.B.** (2011). Doslidzhennia efektyvnosti metodiv vyznachennia vahomykh koefitsientiv vazhlyvosti [Research methods for determining the effectiveness of significant importance factors]. *Naukovyi visnyk Khmelnytskoho nats. univer – Scientific Herald of Khmelnytsky National University*, No 5, pp. 176-181 [in Ukrainian].
3. **Bechko V.P.** (2008). *Formuvannia ta efektyvnist vykorystannia oborotnykh zasobiv silskohospodarskykh pidpriemstv [Formation and efficiency of current assets farm]*. M.Ia. Demianenko (Ed.). Uman : SPD Sochinskyi, p. 136 [in Ukrainian].
4. **Poddierohin A.M., Bilyk M.D., and Buriak L.D.** (Eds.). (2006). *Finansy pidpriemstv [Finance Companies]*. **A.M. Poddierohin** (Ed.). – Kyiv: KNEU, p. 552 [in Ukrainian].
5. **Bilyk M.D., Pavlovska O.V., and Prytuliak N.M.** (2005). *Finansovyi analiz [Financial Analysis]*. Kyiv : KNEU, p. 592 [in Ukrainian].
6. **Blank Y.A.** (2004). *Osnovu fyansovoho menezhmenta [Fundamentals of Financial Management]*. (2 d ed.). Kyiv : Elha, Nyka-Tsentr, p. 656 [in Russian].
7. **Kolodiazhna K.A.** (2009). Upravlinnia oborotnymi aktyvamy i yikhnia rol v diialnosti pidpriemstv [Management of current assets and their role in the enterprise]. *Torhivlia i rynek – Trade and market*, Vol. 2, pp. 76 – 82 [in Ukrainian].
8. **Horodnia T.A.** (2010). Diahnostyka upravlinnia obihovym kapitalom pidpriemstva [Diagnosis working capital management enterprise]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Herald NLTU Ukraine*, Issue 20, pp. 109-113 [in Ukrainian].

Анотація.

Нагаса Г.О. Обґрунтування показників ефективності політики фінансування оборотних активів.

Розглянуто теоретичні та методичні аспекти визначення показників ефективності політики фінансування оборотних активів підприємств. Наведений перелік та характеристика показників для визначення ефективності політики формування оборотних активів.

Визначено критерії та систему показників для оцінки ефективності різних типів політики фінансування оборотних активів.

Ключові слова: оборотні активи, джерела формування оборотних активів, політика фінансування оборотних активів.

Аннотация.

Нагаева Г.А. Обоснование показателей эффективности политики финансирования оборотных активов.

Рассмотрены теоретические и методические аспекты определения показателей эффективности выбранной политики финансирования оборотных активов предприятий.

Приведен перечень и характеристика показателей для определения эффективности политики формирования оборотных активов.

Определены критерии и система показателей для оценки различных типов политики финансирования оборотных активов.

Ключевые слова: оборотные активы, источники формирования оборотных активов, политика финансирования оборотных активов.

Abstract.

Nagayeva G.A. Ground of indexes efficiency of policy financing of circulating assets.

The theoretical and methodical aspects of determination of indexes of efficiency of the chosen policy of circulating assets of enterprises are considered. The list and characteristic of indicators for definition of efficiency of a policy of formation turnaround actives is resulted.

Criteria and system of indexes are certain for the estimation of efficiency of different types of policy of financing of circulating assets.

Key words: circulating assets, sources of formation of circulating assets policy of financing circulating assets.

УДК 005.3:339.137.2:631.11

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

**НАКІСЬКО О.В., К.Е.Н., ДОЦЕНТ, ДАНИЛЕНКО В.В., АСПИРАНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМ. П. ВАСИЛЕНКА**

Постановка проблеми у загальному вигляді. В сучасних економічних умовах найважливішою задачею функціонування будь-якого сільськогосподарського підприємства є визначення факторів його сталого розвитку. Великого значення при цьому набуває визначення спектру ключових компетенцій, під якими ми розуміємо унікальні базові характеристики та технології, маркетингові навички та знання. Інакше кажучи, те, чим фірма володіє від самого початку (до початку завоювання ринку) або вмє робити краще за інших.

Вважаємо, що неодмінною умовою підвищення конкурентоспроможності будь-якого підприємства (в тому числі сільськогосподарського) є трансформація ключових компетенцій фірми в конкурентні переваги. Досягнення цієї мети потребує вирішення низки проблем, в першу чергу, управлінського характеру.